

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

ĐỖ THỊ MỸ AN

TÌM HIỂU NỘI DUNG LỊCH SỬ BỘ SƯU TẬP
NGUYỄN ÁI QUỐC Ở HỒNG KÔNG
THỜI KỲ 1930 -1933

TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGÀNH BẢO TỒN- BẢO TÀNG

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: T.S CHU ĐỨC TÍNH

HÀ NỘI - 2008

MỤC LỤC

MỤC LỤC.....	2
MỞ ĐẦU.....	4
1. Lý do chọn đề tài.....	4
2. Mục đích nghiên cứu.....	6
3. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	6
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	7
5. Phương pháp nghiên cứu.....	7
6. Đóng góp của Luận văn.....	8
7. Bố cục của Luận văn.....	8
CHƯƠNG 1.....	10
BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH VÀ CÔNG TÁC XÂY DỰNG SƯU TẬP TÀI LIỆU HIỆN VẬT BẢO TÀNG.....	10
1.1. Sư tập hiện vật bảo tàng- khái niệm, tiêu chí và nguyên tắc xây dựng sưu tập hiện vật bảo tàng.....	10
1.1.1. Khái niệm Sư tập và Sư tập hiện vật Bảo tàng.....	10
1.1.2 Tiêu chí và nguyên tắc xây dựng Sư tập hiện vật Bảo tàng.....	16
1.2. Sơ lược tiểu sử Chủ tịch Hồ Chí Minh.....	18
1.3. Vài nét về Bảo tàng Hồ Chí Minh và kho cơ sở của Bảo tàng Hồ Chí Minh	25
1.3.1 Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	25
1.3.2 Kho cơ sở của Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	35
CHƯƠNG 2.....	39
NỘI DUNG LỊCH SỬ BỘ SƯU TẬP NGUYỄN ÁI QUỐC Ở HỒNG KÔNG THỜI KỲ 1930 -1933 TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH.....	39
2.1. Hoàn cảnh lịch sử.....	39
2.1.1 Hoàn cảnh lịch sử thế giới.....	39
2.1.2 Hoàn cảnh lịch sử Hồng Kông.....	41
2.1.3 Hoàn cảnh lịch sử Việt Nam.....	42
2.2. Nội dung lịch sử bộ sưu tập.....	45
2.2.1 Phân loại sưu tập.....	45
2.2.2 Nội dung lịch sử bộ sưu tập.....	51
2.2.3 Hệ thống tài liệu về vụ án Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông.....	51

2.3.Những tài liệu về các địa điểm liên quan đến hoạt động của Nguyễn ái Quốc tại Hồng Kông từ 1930-1933.....	77
2.3.1.Địa điểm Nguyễn ái Quốc bị bắt ngày 6/ 6/ 1931	77
2.3.2 Nhà tù Victoria- nơi giam giữ Nguyễn ái Quốc.....	81
2.3.3 Ký túc xá cư Thanh niên Cơ đốc giáo Trung Hoa- nơi Nguyễn ái Quốc đã ở trước khi rời khỏi Hồng Kông	83
2.3.4 Tổng Vương Đài- địa điểm có khả năng là nơi thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam.....	84
2.4 Giá trị lịch sử của Sư tập “Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930-1933” tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	85
CHƯƠNG 3.....	87
MỘT SỐ GIẢI PHÁP VỀ NGHIỆP VỤ NHẪM BẢO VỆ, PHÁT HUY GIÁ TRỊ SƯU TẬP NGUYỄN ÁI QUỐC Ở HỒNG KÔNG THỜI KỶ 1930-1933 TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH	87
3.1.Nhận xét tình hình hiện nay của Sư tập.....	87
3.2. Một số giải pháp góp phần đóng góp trong việc kiện toàn, bảo quản, trưng bày và phát huy giá trị của bộ sưu tập	89
3.2.1 Về công tác nghiên cứu sưu tập	89
3.2.2 Về công tác kiện toàn và quản lý sưu tập.....	90
3.2.3 Về công tác bảo quản sưu tập.....	91
3.2.4 Về công tác trưng bày	94
3.2.5 Về vấn đề phát huy giá trị của Sư tập.....	95

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong nửa sau thế kỷ XX, có một từ đã bắt đầu xuất hiện trong tiếng nói của những người bảo vệ và kiến tạo hoà bình trên thế giới- một từ mà cùng một lúc mang rất nhiều ý nghĩa: Đấu tranh, dũng cảm, anh hùng và nó còn có ý nghĩa chiến thắng, độc lập, tự do.

Từ đó là Việt Nam.

Và có một cái tên đã luôn gắn liền với từ này- từ chỉ tên của một đất nước.

Đó là Hồ Chí Minh.

(Ngài Romesh Chandra, Chủ tịch danh dự Hội đồng hoà bình thế giới, trích trong bài phát biểu tại diễn đàn Hội thảo Quốc tế “Việt Nam trong thế kỷ XX”- Hà Nội 9/2000).

Sự nghiệp, tư tưởng Hồ Chí Minh đã, đang được nhiều nhà khoa học trong và ngoài nước quan tâm nghiên cứu. Đặc biệt trong đó thời kỳ 1930-1933 có thể được coi là thời kỳ đánh dấu một giai đoạn hoạt động cách mạng đầy sóng gió của Nguyễn ái Quốc.

Vụ án Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông được đánh giá là một vụ án nổi tiếng trong lịch sử Toà án Hồng Kông. Cho đến nay vụ án Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông đã được nhiều nhà nghiên cứu trong và ngoài nước quan tâm tìm hiểu và giới thiệu, đặc biệt một công trình nghiên cứu vô cùng quý giá đã được Bảo tàng Hồ Chí Minh và Nhà xuất bản Chính Trị Quốc gia xuất bản năm 2004 là cuốn tư liệu và hình ảnh: “*Vụ án Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông*”. Tác phẩm có giá trị to lớn đúng như đồng chí Nguyễn Khoa Điềm- Uỷ viên Bộ Chính trị, Trưởng ban tư tưởng văn hoá Trung ương nói: *Đây là một công trình mang tính tư liệu nhưng rất phong phú, sinh động, có hệ thống và đặc biệt, lần đầu tiên quyển sách đã giúp độc giả có thể tự mình tiếp xúc với các tài liệu gốc có trong các kho lưu*

trữ không dễ mở ra cho mọi người, qua đó mỗi người có thể tự rút ra cho mình những suy ngẫm về cuộc đấu tranh gian lao mà Bác Hồ và các bậc tiền bối của cách mạng Việt Nam phải đương đầu, những âm mưu thủ đoạn đen tối của chủ nghĩa thực dân, sự hào hiệp của bạn bè trên thế giới, và bài học chính nghĩa đã thắng phi nghĩa như thế nào.

Tuy nhiên vẫn còn nhiều điều thắc mắc về những hoạt động của Người trong thời kỳ này, các mốc sự kiện hầu như đã có sự thống nhất hoàn toàn giữa các tư liệu nhưng những địa điểm gắn với vụ án Hồng Kông nói riêng cũng như toàn bộ hoạt động của Người nói chung trong thời kỳ 1930-1933 vẫn còn là một vấn đề còn nhiều điều chưa sáng tỏ.

Để tìm lời giải đáp cho những câu hỏi lớn này, Bảo tàng Hồ Chí Minh đã tiến hành nhiều cuộc sưu tầm có quy mô lớn đồng thời với sự giúp đỡ của nhiều tổ chức và cá nhân để tìm những câu trả lời xác đáng cho những vấn đề đang đặt ra. Đến thời điểm hiện nay Bảo tàng đã sưu tầm được rất nhiều tài liệu quý hiếm vô cùng có ý nghĩa.

Hiện nay kho cơ sở của Bảo tàng Hồ Chí Minh lưu giữ nhiều bộ sưu tập độc đáo, quý hiếm, đa dạng về thể loại, phong phú về nội dung. Trong số đó sưu tập tài liệu về *“Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933”* là một trong những sưu tập có giá trị to lớn đặc biệt trong lĩnh vực nghiên cứu lịch sử. Bộ sưu tập gần như mang lại hiểu biết đầy đủ về quá trình hoạt động của Người trong thời kỳ đầy sóng gió này. Với giá trị lịch sử to lớn của Sưu tập, hơn nữa chưa có một công trình nào nghiên cứu tìm hiểu một cách đầy đủ của Bộ sưu tập này để nó tương xứng với vị trí, vai trò và ý nghĩa to lớn của nó trong sự nghiệp cách mạng. Vì thế, tôi xin chọn đề tài: *“Tìm hiểu nội dung lịch sử bộ sưu tập Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933 tại Bảo tàng Hồ Chí Minh”* làm đề tài

luận văn tốt nghiệp cho mình nhằm bước đầu tìm hiểu nội dung, thực trạng và giá trị của *Sưu tập Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933*

2. Mục đích nghiên cứu

Giới thiệu nội dung sưu tập tài liệu *Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933* hiện đang được lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh góp phần vào việc khai thác và phát huy những giá trị vốn có mà đặc biệt là giá trị lịch sử của sưu tập.

Đánh giá một số hoạt động nghiệp vụ của Bảo tàng Hồ Chí Minh đối với sưu tập tài liệu *Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933* từ đó đề xuất một số ý kiến góp phần nâng cao chất lượng công tác bảo quản và phát huy giá trị của Sưu tập.

3. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Trong quá trình viết luận văn, đầu tiên tác giả có tham khảo một số tài liệu về sưu tập hiện vật Bảo tàng như: *Cơ sở Bảo tàng học* - tập 1, 2, 3 của Trường Đại học Văn hoá Hà Nội, một số cuốn sách do Bảo tàng Cách mạng xuất bản như: *Sưu tập hiện vật Bảo tàng* - năm 1994, *Sự nghiệp Bảo tàng những vấn đề cấp thiết* - tập 1, 2 năm 1996, *Cẩm nang Bảo tàng* - năm 2001. Cuốn *Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật Bảo tàng* của PGS- TS Nguyễn Thị Huệ.... Các tài liệu trên đã cung cấp những khái niệm về hiện vật Bảo tàng, sưu tập hiện vật Bảo tàng, vị trí và tác dụng của Sưu tập đối với các hoạt động của Bảo tàng, nguyên tắc xây dựng sưu tập. Những tài liệu này có ý nghĩa rất lớn trong quá trình viết luận văn về vấn đề lí luận và định hướng phương pháp luận.

Đồng thời trong quá trình tham khảo tài liệu hoàn thành luận văn, không thể thiếu những tài liệu về Hồ Chí Minh, về cuộc đời, sự nghiệp hoạt động của Người như: *Hồ Chí Minh toàn tập, Vừa đi đường vừa kể chuyện, Vụ án Nguyễn ái*

Quốc ở Hồng Kông□, những bài báo viết về thời kỳ hoạt động này của Người... Các tài liệu này cung cấp những thông tin chuẩn xác về những mốc thời gian, địa điểm liên quan tới chủ đề nghiên cứu của khóa luận.

Ngoài ra nhóm hồ sơ về sưu tập tài liệu *Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933* hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh cũng góp phần cung cấp những tư liệu quý giá và khẳng định giá trị to lớn, bổ ích của các tài liệu nằm trong bộ sưu tập này.

Nhìn chung tình hình nghiên cứu và những tài liệu, công trình khoa học được công bố của các tác giả kể trên là những cứ liệu lịch sử quan trọng hỗ trợ trong quá trình hoàn thành luận văn.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng chính là các tài liệu nằm trong bộ sưu tập □*Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930-1933*□ hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh. Trên cơ sở đó khoá luận chú trọng việc nghiên cứu tìm hiểu lịch sử, nội dung, thực trạng và giá trị lịch sử của bộ sưu tập này.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình tiến hành, luận văn chủ yếu sử dụng các phương pháp sau:

Phương pháp nghiên cứu của Chủ nghĩa Duy vật biện chứng.

Phương pháp luận sử học.

Văn hoá học.

Phương pháp logic, phương pháp thống kê, phương pháp khai thác nguồn sử liệu Hiện vật Bảo tàng.

Từ các phương pháp đó tiến hành thu thập, tổng hợp, phân tích các nguồn tư liệu. Đồng thời tiến hành so sánh, đối chiếu các nguồn sử liệu ấy để giải quyết những nội dung cơ bản của Luận văn.

6. Đóng góp của Luận văn

Công bố nội dung chính của Sơ tập tài liệu □*Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930-1933*□ hiện đang lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Trên cơ sở những kết quả đạt được thể hiện trong luận văn, góp phần khẳng định giá trị lịch sử lớn lao của sơ tập, bổ sung nguồn tư liệu, giới thiệu với các nhà nghiên cứu lịch sử, nghiên cứu Chủ tịch Hồ Chí Minh và những người quan tâm tới sơ tập tài liệu □*Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930- 1933*□.

7. Bố cục của Luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, luận văn có những phần chính sau đây:

Chương I: Bảo tàng Hồ Chí Minh và công tác xây dựng sơ tập tài liệu hiện vật Bảo tàng.

1.1. Sơ tập hiện vật Bảo tàng- khái niệm, tiêu chí và nguyên tắc xây dựng sơ tập hiện vật Bảo tàng. Khái niệm Trưng bày bảo tàng và hiện vật trưng bày bảo tàng.

1.2. Sơ lược tiểu sử Chủ tịch Hồ Chí Minh.

1.3. Vài nét về Bảo tàng Hồ Chí Minh và kho cơ sở của Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Chương II: Tìm hiểu giá trị lịch sử Sơ tập “Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông” lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

1. Hoàn cảnh lịch sử thời kỳ 1930-1933.

2.1.1. Hoàn cảnh lịch sử thế giới.

2.1.2. Hoàn cảnh lịch sử Việt Nam.

2.1.3. Hoàn cảnh lịch sử Hồng Kông.

2. Nội dung lịch sử của Sơ tập.

2.1. Phân loại sưu tập.

2.2. Nội dung lịch sử của sưu tập.

2.2.1. Những tài liệu về “Vụ án Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông”.

2.2.2. Những tài liệu về các địa điểm liên quan đến hoạt động của Nguyễn ái Quốc tại Hồng Kông từ 1930-1933.

2.3. Giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học của sưu tập.

Chương III: Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng bảo quản và phát huy tác dụng sưu tập “ Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông thời kỳ 1930-1933” tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

3.1. Nhận xét tình hình hiện nay của Sưu tập.

3.2. Một số giải pháp góp phần đóng góp trong việc bảo quản, trưng bày và phát huy giá trị của bộ sưu tập.

Trong quá trình thực hiện, tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các giảng viên Khoa Bảo tàng- trường Đại học Văn hoá Hà Nội, sự tham gia ý kiến, tạo điều kiện thuận lợi trong quá trình nghiên cứu của các cán bộ công tác tại Phòng Kiểm kê- bảo quản của Bảo tàng Hồ Chí Minh. Đặc biệt là sự giúp đỡ, hướng dẫn trực tiếp, tận tình của T. S Chu Đức Tính- Giám đốc Bảo tàng Hồ Chí Minh. Nhân đây tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc của mình tới tất cả.

Với thời gian và trình độ có hạn, bài viết không thể tránh khỏi những thiếu sót, tôi rất mong sẽ nhận được sự đóng góp, chỉ bảo của các nhà nghiên cứu, các thầy cô giáo cùng toàn thể các bạn.

Xin chân thành cảm ơn!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

I- Tài liệu chuyên ngành về Bảo tàng.

1. Cơ sở Bảo tàng học tập 1,2,3- Giáo trình trường ĐHVH, H.1990
2. Cơ sở Bảo tàng- Bản dịch Tiếng Việt năm 1980, H.1980
3. Sổ tay công tác bảo tàng- NXB Văn hoá, H.1980
4. Gađalôva- Bảo tàng học và vấn đề bảo vệ Di tích lịch sử văn hoá Liên Xô- tập bài giảng Trường Cao đẳng nghiệp vụ văn hoá,H.1981
5. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam- Suu tập Hiện vật Bảo tàng,H.1993.
6. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam- Sự nghiệp bảo tàng những vấn đề cấp thiết (3 tập),H.1996
7. Cục Bảo tồn Bảo tàng- Các bước và phương pháp sưu tầm Hiện vật Bảo tàng,H.1973
8. Kỷ yếu Hội nghị Giáo dục bảo tàng và Hội nghị Bảo tàng lưu niệm,H.1983,1984
9. Kỷ yếu Hội thảo khoa học về Đổi mới hoạt động Bảo tàng,H.1988
10. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam- Bảo tàng góp phần hoàn thiện nhân cách con người,H.2004
11. Bộ Văn hóa thông tin, Cục Di sản Văn hoá. Một con đường tiếp cận di sản văn hoá (tập 3),H.2006,tr189-199
12. Cục Di sản Văn hoá, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Bảo tanf Lịch sử Việt Nam, Bảo tàng Hồ Chí Minh- Hoạt động Bảo tàng trong sự nghiệp đổi mới đất nước,H.2004
13. Luật Di sản Văn hoá và văn bản hướng dẫn thi hành-NXB Chính trị Quốc gia,H.2002

14. Bộ Văn hoá Thông tin, Cục Di sản Văn hoá- tạp chí Di sản Văn hoá, số 7,2004,tr24- 26

II. Tài liệu về Chủ tịch Hồ Chí Minh.

1. Bảo tàng Hồ Chí Minh 30 năm một chặng đường,H.2000
2. Các Bảo tàng Quốc gia Việt Nam
3. Hồ Chí Minh biên niên tiểu sử, từ tập 1- 10.NXB Chính trị Quốc gia,H.1996
4. Vụ án Nguyễn ái Quốc ở Hồng Kông. NXB Chính trị Quốc gia và Bảo tàng Hồ Chí Minh,H.2004
5. Hồ Chí Minh toàn tập.NXB Chính trị Quốc gia,H.2002
6. T. Lan- Vừa đi đường vừa kể chuyện.NXB Sự thật,H.1976
7. Trần Dân Tiên- Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch.NXB Văn hoá,H.1989
8. Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh.NXB Chính trị Quốc gia,H.2003
9. Nghị quyết số 206- NQ/ TW ngày 25/11/1970 của Ban Bí thư Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam về “Thành lập Ban phụ trách xây dựng Bảo tàng hồ Chí Minh”
10. Nghị quyết số 04- NQ/TW ngày 12/9/1977 của Bộ Chính trị về việc thành lập Viện Bảo tàng Hồ Chí Minh
11. Quyết định số 307- CP ngày 8/12/1978 của Hội đồng Chính phủ về việc thành lập ban chỉ đạo xây dựng Viện Bảo tàng Hồ Chí Minh
12. Nghị quyết số 375/CP ngày 15/10/1979 của Hội đồng Chính phủ về chức năng, nhiệm vụ và tổ chức của Viện Bảo tàng Hồ Chí Minh
13. Hồ Chí Minh- danh nhân văn hoá tập 1,2.NXB Lao động,H.2000
14. Thông tin tư liệu- Bảo tàng Hồ Chí Minh,nội san số 12 tháng 12/2006
15. Những tên gọi, bí danh, bút danh của Chủ tịch Hồ Chí Minh.NXB Chính trị Quốc gia,H.2001

16. Quyển sách ảnh về hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh.NXB Thông tấn,H.1990

17. Hồ Chí Minh những sự kiện.NXB Thông tin lý luận,H.1990

18. Những mẫu chuyện về đạo đức Hồ Chí Minh.NXB Văn hoá Thông tin,H.1998